

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗАПОВЕД

№ РД 09-73/04. 01. 2008 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

УТВЪРЖДАВАМ

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на втора степен на професионална квалификация за професия **код 621030 РАСТЕНИЕВЪД**, специалност **код 6210301 РАСТЕНИЕВЪДСТВО** от професионално направление **код 621 СЕЛСКО СТОПАНСТВО** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ

ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И

МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	621	СЕЛСКО СТОПАНСТВО
Професия	621030	РАСТЕНИЕВЪД
Специалност	6210301	РАСТЕНИЕВЪДСТВО

Утвърдена със Заповед № РД 09-73/04.01.2008 г.

София, 2008 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика за придобиване на **втора** степен на професионална квалификация по професията **код 621030 Растениевъд**, специалност **код 6210301 Растениевъдство** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитната програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО). До утвърждаване на ДООИ по професията/специалността настоящата Национална изпитна програма следва да се прилага само за системата на народната просвета.

Държавните изпити по теория и по практика на професията се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията/специалността:**
 - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
 - б. Критерии за оценяване.
- 2. За държавния изпит по практика на професията/специалността:**
 - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
 - б. Критерии за оценяване.
- 3. Система за оценяване.**
- 4. Препоръчителна литература.**
- 5. Приложения:**
 - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията/специалността.
 - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание.

Изпитна тема № 1: Зимни зърнено-житни култури. Зърнокомбайни.

План-тезис: Пшеница – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане – предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба, торене, растителна защита и прибиране. Зърнокомбайни – общо устройство и технологична схема. Изисквания за техника на безопасност при работа със зърнокомбайните.

Приложно-творческа задача:

Изчислете сеитбената норма (по дадени данни) за ръж и третикали.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на пшеницата.	10
2. Описва видовия и сортов състав на пшеницата.	5
3. Описва технологията на отглеждане на пшеница.	10
4. Познава общото устройство на зърнокомбайните.	10
5. Проследява принципа на действието на зърнокомбайните по технологична схема.	10
6. Назовава изискванията за техника на безопасност при работа със зърнокомбайните.	5
7. Правилно изчислява приложно-творческата задача.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 2: Пролетни зърнено-житни култури. Жътварка.

План-тезис: Царевица – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба, торене, растителна защита и прибиране. Жътварка – предназначение на основните части, устройство и принцип на действие на основните работни органи.

Приложно-творческа задача:

Посочете в хронологичен ред агротехническите мероприятия при отглеждането на ориз.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на царевицата.	5
2. Описва видовия и сортов състав на царевицата.	5
3. Описва последователността на отделните технологични операции при отглеждане на царевица.	10
4. Назовава предназначението на основните части на жътварката.	5
5. Описва устройството и принципа на действието на основните работни органи на жътварката.	10
6. Познава техниката на безопасност при работа с машини за повърхностна обработка на почвата.	10
7. Описва в хронологичен ред агротехническите мероприятия при отглеждането на ориза.	15
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 3: Зърнено-бобови култури. Машини за сеитба, садене и засаждане.

План-тезис: Фасул – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба, торене, растителна защита и прибиране. Предназначение и класификация на машините за сеитба, садене и засаждане. Сеялка за точна сеитба, картофосадъчна машина, и разсадосадъчна машина – общо устройство и принцип на действие. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за сеитба, садене и засаждане.

Приложно-творческа задача:

Изчислете торовата норма (по дадени данни) за две зърнено-бобови култури.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на фасула.	5
2. Описва видовия и сортов състав на фасула.	10
3. Познава технологията на отглеждане на фасула.	10
4. Познава предназначението и класификацията на машините за сеитба, садене и разсаждане.	5
5. Описва устройството и принципа на действие на сеялките и машините за садене и разсаждане.	10
6. Познава техниката на безопасност при работа с машини за сеитба.	10
7. Правилно изчислява торова норма по зададени данни.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 4: Клубеноплодни култури. Машини за торене.

План-тезис: Картофи – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на засаждане, торене, растителна защита и прибиране. Машини за торене – предназначение и класификация. Машини за торене с твърди органични и твърди минерални торове - предназначение, класификация, устройство и принцип на действие. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за торене.

Приложно-творческа задача:

Направете схема на ровник и траншея за съхраняване на картофи.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености.	5
2. Описва видовия и сортов състав.	10
3. Познава технологията на отглеждане на картофи.	10
4. Познава предназначението и класификацията на машините за торене.	5
5. Описва устройството и принципа на действие на машините за торене.	10
6. Познава изискванията за техниката на безопасност при работа с машини за торене.	10
7. Правилно начертава схемите на ровник и траншея.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 5: Влакнодайни култури. Машини за прибиране на картофи и цвекло.

План-тезис: Памук – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба, торене, растителна защита и прибиране. Предназначение, класификация на машините за прибиране на технически култури. Машини за прибиране на картофи и цвекло - устройство и принцип на действие на машини за прибиране на картофи и цвекло. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за прибиране на картофи, цвекло и други технически култури.

Приложно-творческа задача:

Посочете примерна схема на сеитбообращение на памук.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на памука.	5
2. Описва видовия и сортов състав на памука.	10
3. Познава технологията на отглеждане на памук.	10
4. Познава предназначението и класификацията на машините за прибиране на картофи, цвекло и други технически култури.	5
5. Описва устройството и принципа на действие на машините.	10
6. Познава изискванията за техниката на безопасност при работа с машини за прибиране на картофи, цвекло и други технически култури.	10
7. Правилно съставя памуково сеитбообращение.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 6: Лечебни култури. Машини за напояване.

План-тезис: Мента, лавандула, казанлъшка роза – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане- предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба/засаждане, торене, растителна защита и прибиране. Предназначение и класификация на машините за почистване и подравняване на поливните площи. Устройство, принцип на действие, поддържане и съхраняване на инсталациите за напояване.

Приложно-творческа задача:

Определете необходимото количество посадъчен материал за създаване на лавандулово насаждение при зададени данни.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на мента, лавандула, казанлъшка роза.	5
2. Описва видовия и сортов състав на мента, лавандула, казанлъшка роза.	10
3. Познава технологията на отглеждане на мента, лавандула, казанлъшка роза.	10
4. Познава предназначението и класификацията на техниката за почистване и подравняване на поливните площи.	5
5. Описва устройството и принципа на действие на машините.	10
6. Познава начините за поддържане и съхраняване на машините за почистване и подравняване на поливните площи.	10
7. Правилно изчислява необходимото количество посадъчен материал за създаване на лавандулово насаждение.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 7: Ароматни култури. Машини за повърхностна обработка на почвата.

План-тезис: Резене, анасон, кориандр – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане- предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба/засаждане, торене, растителна защита и прибиране. Култиватори, брани, фрези, валяци – предназначение, класификация, общо устройство, основни работни органи и изисквания за техника на безопасност при работа с машини за повърхностна обработка на почвата.

Приложно-творческа задача:

Изчислете необходимото количество семена за засяване на ароматна култура при междуредови разстояния(данните се задават).

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на ароматните култури.	5
2. Описва видовия и сортовия състав на ароматните култури.	10
3. Познава технологията на отглеждане на резене, анасон, кориандър.	10
4. Познава предназначението и класификацията на машините за повърхностна обработка.	10
5. Описва устройството и основните работни органи на култиватора, браните и валяците.	10
6. Назовава изискванията за техника на безопасност при работа с машините за повърхностна обработка на почвата.	5
7. Правилно изчислява сеитбената норма.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 8: Вкусови култури. Машини за химическа защита.

План-тезис: Тютюн – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба, разсаждане и засаждане, торене, растителна защита и прибиране. Предназначение, класификация и общо устройство на машините за химическа защита. Щангова пръскачка – основни работни органи и принцип на действие. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за химическа защита.

Приложно-творческа задача:

Какви са разликите в изискванията към климата и почвата на дребнолистните и едролистните тютюни?

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на тютюна.	5
2. Описва видовия и сортов състав на тютюна.	5
3. Познава технологията на отглеждане на тютюна.	10
4. Познава предназначението, класификацията и основните работни органи на машините за химическа защита.	10
5. Описва устройството и принципа на действие на щанговата пръскачка.	10
6. Познава изискванията за техника на безопасност при работа с машини за химическа защита.	10
7. Познава разликите в изискванията към климата и почвата на дребнолистните и едролистните тютюни.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 9: Фуражни култури. Машини за прибиране на сено.

План-тезис: Люцерна, детелина – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба, торене, растителна защита и прибиране. Предназначение и класификация на машините за прибиране на сено. Преси за сено и слама – видове, общо устройство и принцип на действие. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за прибиране на сено.

Приложно-творческа задача:

Изчислете поливната и напоителна норма на люцерна (по зададени данни).

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на люцерна и детелина.	5
2. Описва видовия и сортов състав на люцерна и детелина.	10
3. Познава технологията на отглеждане на люцерна и детелина.	10
4. Назовава предназначението и класификацията на машините за прибиране на сено.	5
5. Описва устройството и принципа на действие на пресите за сено и слама	10
6. Познава изискванията за техника на безопасност при работа с машини за прибиране на сено.	10
7. Правилно изчислява поливната и напоителна норма на люцерна.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 10: Плодови зеленчукови култури. Оранжерийни съоръжения.

План-тезис: Домати, краставици – ботанически и биологични особености. Видов, сортов състав и направления на производство. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба/засаждане, торене, растителна защита и прибиране. Оранжерии - видове. Изкуствено и естествено осветление на оранжерии. Съоръжения за отопление и вентилация.

Приложно-творческа задача:

Посочете видовете болести и неприятели по плодовите зеленчукови култури.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на домати и краставици.	5
2. Описва видовия, сортов състав и направленията на производството на домати и краставици.	10
3. Познава технологията на отглеждане на домати и краставици.	15
4. Познава начините на осветление на оранжериите.	5
5. Познава съоръженията за отопление и вентилация използвани в оранжериите.	10
6. Назовава видовете оранжерии.	5
6. Правилно посочва болестите и неприятелите по зеленчуковите култури.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 11: Листни и листностъблени зеленчукови култури.

Оранжерийни съоръжения.

План-тезис: Салата, спанак и главесто зеле – ботанически и биологични особености. Видов, сортов състав и направления на производство. Технология на отглеждане-предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба/засаждане, торене, растителна защита и прибиране. Оранжерийни съоръжения: съоръжения за напояване, защитни съоръжения и инвентар, съоръжения за прибиране и сортиране, системи за управление и автоматични системи в оранжериите.

Приложно-творческа задача:

Съставете зеленчуково сеитбообращение по зададени зеленчукови култури и брой полета. Направете обосновка на варианта, който предлагате.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологичните особености на салата, спанак и главесто зеле.	5
2. Описва видовия, сортов състав и направлението на производството на салата, спанак и главесто зеле.	10
3. Познава технологията на отглеждане на салата, спанак и главесто зеле.	15
4. Познава съоръженията за напояване, прибиране и сортиране.	10
5. Познава системите за управление в оранжерии.	10
6. Правилно съставя зеленчуковото сеитбообращение и прави обосновка на избрания вариант.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 12: Маслодайни култури. Машини и съоръжения за прибиране на силажни култури.

План-тезис: Слънчоглед – ботанически и биологични особености. Видов и сортов състав. Технология на отглеждане - предшественици, обработка на почвата, срокове на сеитба, торене, растителна защита и прибиране. Предназначение и видове машини и съоръжения за прибиране на силажни култури. Устройство и принцип на действие на самоходен силажокомбайн. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини и съоръжения за прибиране на царевица.

Приложно-творческа задача:

Запишете в хронологичен ред фазите при развитие на слънчогледа.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва ботаническите и биологични особености на слънчогледа.	5
2. Описва видовия и сортов състав на слънчогледа.	10
3. Познава технологията на отглеждане на слънчогледа.	10
4. Назовава предназначението и видовете машини и съоръжения за прибиране на силажни култури.	5
5. Описва устройството и принципа на действие на самоходен силажокомбайн.	10
6. Познава изискванията за техника на безопасност при работа с машини и съоръжения за прибиране на царевица.	10
7. Правилно подрежда фазите на развитие на слънчогледа.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 13: Отглеждане на овощните видове. Машини за прибиране на плодове.

План-тезис: Подземни части на овощните култури. Надземни части на овощните култури. Технологии на отглеждане на овощните култури. Предназначение, изисквания към машините, устройство и принцип на действие на машините за прибиране на плодове. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за прибиране на плодове.

Приложно-творческа задача:

Начертайте схема на формите на засаждане, използвана в овощарството. Коя форма е най-подходяща за вашия регион и защо?

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва подземните части на овощните култури.	10
2. Описва надземните части на овощните култури.	10
3. Описва технологиите на отглеждане на овощните култури.	10
4. Назовава предназначението и изискванията към машините за прибиране на плодове.	5
5. Описва устройството и принципа на действие на машините за прибиране на плодове.	10
6. Познава изискванията за техника на безопасност при работа с машини за прибиране на плодове.	5
7. Правилно начертава схемата и прави избор.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 14: Перспективни овощни култури. Инструменти и машини за резитба.

План-тезис: Обща характеристика. Видове перспективни овощни култури. Технологии на отглеждане. Съхранение и реализиране на продукцията. Машини и съоръжения за беритба на грозде – предназначение, устройство и принцип на действие на гроздокомбайн. Изисквания при работа с машините и техника на безопасност.

Приложно-творческа задача:

Защо овощните растения се размножават вегетативно? Опишете начините за вегетативно размножаване.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Познава общата характеристика на културите.	5
2. Назовава видовете култури.	10
3. Описва технологията на отглеждане.	10
4. Назовава начините на съхранение и реализиране на продукцията.	5
6. Назовава предназначението на машините и съоръженията за прибиране на грозде.	5
7. Описва устройството и принципа на действие на гроздокомбайна.	10
8. Познава изискванията за техника на безопасност при работа с машини за резитба.	5
9. Правилно описва начините за вегетативно размножаване.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 15: Лозови насаждения. Инсталация за капково напояване.

План-тезис: Вегетационни фактори за развитие на лозата. Влияние на температурата, влагата, светлината и хранителния състав на почвата. Торене при лозата - значение и задачи. Видове торове, използвани в лозарството. Напояване на лозовите насаждения – същност, задачи и значение. Начини на напояване – гравитачно, дъждуване и капково. Инсталация за капково напояване – устройство и начин на работа.

Приложно-творческа задача:

Семките на кои овощни видове се засяват директно в питомника и защо?

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Посочва вегетационните фактори за развитие на лозата.	5
2. Описва влиянието на температурата, влагата и светлината и хранителния състав на почвата.	10
3. Определя същността и значението на напояването.	5
4. Описва и обяснява гравитачното напояване, дъждуването и капковото напояване.	10
5. Определя значението и задачите на торенето.	5
6. Назовава видовете торове и тяхното използване в лозарството.	5
7. Описва инсталацията за капковото напояване.	10
8. Правилно посочва овощните видове.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 16: Сортове грозде. Машини и инструменти за резитба.

План-тезис: Сортове грозде за бели вина – изисквания към условията на отглеждане. Характеристика на сортовете “Червен мискет”, “Шардоне” и “Ризлинг български”. Технологии на отглеждане. Инструменти и машини за резитба - предназначение, устройство и видове.

Приложно-творческа задача:

Преценете възможността за разпространение на гореописаните сортове грозде във вашия регион /според почвено-климатичните условия/.

Дидактическите материали: схеми, снимки.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва изискванията към условията за отглеждане.	5
2. Характеризира сортовете “Червен мискет”, “Шардоне” и “Ризлинг български”.	15
3. Описват инструментите и машините за резитба.	10
4. Описва технологиите за отглеждане на сортовете.	15
5. Познава изискванията за техника на безопасност при работа с машините и инструментите за резитба.	5
6. Познава основните изисквания за разпространение и отглеждане на сортовете.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 17: Сортове грозде за червени вина. Машини за основна обработка на почвата.

План-тезис: Сортове грозде за червени вина – изисквания на сортовете към условията на отглеждане. Характеристика на сортовете “Гъмза”, “Каберне совиньон” и “Букет”. Технология за отглеждане. Предназначение и класификация на машините за основна обработка на почвата. Лемежни плугове – общо устройство и видове работни органи. Изисквания за техника на безопасност при работа с машините за основна обработка на почвата.

Приложно-творческа задача:

Подходящи ли са условията във вашия регион за отглеждане на сортове за червени вина? Какви сортове бихте избрали и защо?

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Описва изискванията към условията за отглеждане.	5
2. Характеризира сортовете „Гъмза”, “Каберне совиньон” и “Букет”.	15
3. Описва технологията на отглеждане на сортовете.	10
4. Назовава предназначението и класификацията на машините за основна обработка на почвата.	5
5. Описва устройството и видовете основни и спомагателни работни органи на плуговете.	10
5. Познава изискванията за техника на безопасност.	5
6. Правилно преценява условията и избира сортовете.	10
Общ брой точки:	60

Изпитна тема № 18: Производство на лозов посадъчен материал.

План-тезис: Производство на резници и подложки – значение и задачи. Грижи в маточника. Изрязване, сортиране и съхранение на подложките. Събиране на резници и калемки. Присаждане на маса – начини и стратифициране. Вкоренилище – засаждане и грижи за присадените резници. Изваждане, сортиране и съхранение на вкоренените лози. Вентилаторна пръскачка – предназначение, общо устройство и принцип на действие. Изисквания за техника на безопасност при работа с машини за химическа защита.

Приложно-творческа задача:

Изберете подходяща схема на засаждане при създаване на ново лозе с винени сортове и изчислете необходимия брой лози за един декар.

Дидактическите материали: схеми, хербарии.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1. Назовава значението и задачите за производство на резници и подложки.	5
2. Описва грижите за лозов маточник.	5
3. Описва събирането на резници и калемки.	5
4. Описва присаждането на маса.	5
5. Описва засаждането и грижите за присадените резници.	5
6. Описва изваждането, сортирането и съхранението на вкоренените лози.	10
7. Описва общото устройство и принципа на действие на вентилаторната пръскачка.	10
8. Познава изискванията за техника на безопасност.	5
9. Избира подходяща схема за създаване на ново лозе.	10
Общ брой точки:	60

Комисията по оценяване на писмените работи по теория определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретния брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на втора степен на професионална квалификация.

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита- дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се съставят в училището. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с едно повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно практическо задание:

Вземане на почвена проба и определяне механичния състав и свойствата.

Определяне посевните качества и сеитбена норма за дадена култура.

Определяне видовете минерални торове, сроковете на торене и торовата норма за дадена култура.

Съставяне на агрегат.

2. Критерии за оценяване.

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика разработва критерии за оценяване и съответните показатели. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярна и точно изпълнение на показателя. Могат да се използват следните примерни критерии:

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Маки мален брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. <i>Забележка: Този критерий няма количествено изразение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита, създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>	- избира и използва правилно лични предпазни средства; - правилно употребява предметите и средствата на труда по безопасен начин; - разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа и дефинира, и спазва предписания за своевременна реакция; - описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.	ДА/НЕ

2.	Ефективна организация на работното място.	<ul style="list-style-type: none"> - подрежда инструментите/пособията и материалите, като осигурява удобство и точно спазване на технологията; - целесъобразно употребява материалите; - работи с равномерен темп за определено време. 	
3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<ul style="list-style-type: none"> - обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица; - спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства). 	
4.	Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание.	<ul style="list-style-type: none"> - преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти, необходими според изпитното задание; - правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти. 	
5.	Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание.	<ul style="list-style-type: none"> - самостоятелно определя технологичната последователност на операциите; - спазва технологичната последователност в процеса на работа. 	
6.	Качество на изпълнението на практическото изпитно задание. Изчерпателност на разработката.	<ul style="list-style-type: none"> - всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология; - крайното изделие съответства на зададените технически параметри; - изпълнява задачата в поставения срок. 	
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на практическото изпитно задание.	<ul style="list-style-type: none"> - осъществява операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и при изпълнение на конкретни дейности; - контролира техническите показатели-текущо и на ремонтирания уред; - оценява резултатите, взема решение и отстранява грешките; - прави оптимален разчет на времето за изпитното задание. 	
8.	Защита на извършения монтаж(ремонт) настройка на уреда (машина/апарат и др.) или защита на изработения проект/ или защита качествата на готовото изделие.	<ul style="list-style-type: none"> - може да представи и обоснове приетия вариант на решение/изпълнение на практическото задание; - демонстрира добра техника на презентирание . 	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Системата на оценяване е точкова. Формулата за преминаване от точкова в оценка с качествен и количествен показател се определя, съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 за системата на оценяване.

Максималният брой точки за всяка изпитна тема и всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии :10

(записва се с качествен и количествен показател)

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. проф.Гюров, Г. Общо земеделие и почвознание. Земиздат.С.1989.
2. Трънков,Ив.,Москов,Г. Отглеждане на земеделски култури. Дионис. С.1993.
3. проф.Андреев и колектив . Животновъдство. Дионис. София 1993.
4. Стефанов М. Анатомия на домашните животни. 1993.
5. Мандраджиев,С.и колектив. Земеделска техника. Христо Г. Данов . Пловдив.1993.
6. Проф. Вакарелски, Й. и колектив. Механизация на селското стопанство. Земиздат. София. 1987.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Цвета Денева – ПЗГ „Добруджа”, гр. Силистра
Гинка Борисова – ПЗГ „Добруджа”, гр. Силистра
Гергана Ненкова - ПГСС „Царица Йоанна”, гр. Пазарджик
Паунка Божинова – външен експерт

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА**

.....
(код на професията/специалността) (пълно и точно наименование на професията/специалността)

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис:

.....
.....

Приложна задача:

Описание на дидактическите материали:.....

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ
ПО ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА**

.....
(код на професията/специалността) (пълно и точно наименование на професията/специалността)

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика.....
(трите имена на ученика)

отклас,
начална дата на изпита: начален час:
крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:.....

1. Да се
(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....

УЧЕНИК:
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор:.....
(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището)